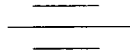

álljon a hit szolgálatában, mert Isten nem nyelvünk és ennek gyümölcsei szerint ítélend meg minket.”

Székács József

Kertész Botond írta: „Az „ország papja” emlékiratainak még ma is van annyi aktualitása ..., hogy jó szívvel ajánlhatjuk olvasását mai utódainak, a korszak kutatóinak és mindenkinek, akit érdekel múltunk egyik legváltozatosabb és legizgalmasabb korszaka” – a könyv olvasója ezzel egyetért (s nem csak azért, mert evangélikus pesti, Szepességből származó őseiről is szó esik a könyvben).

Akadémiai Kiadó, Bp., 2008.

GRÓZ ANDREA

adjunktus

Nyugat-magyarországi Egyetem,

Apáczai Csere János Kar

Neveléstudományi Intézet,

Pedagógia Intézeti Tanszék

Győr

Csíkszentmihályi Mihály: Tehetséges gyerekek. Flow az iskolában

A tehetségnevelés és -gondozás témakörében új munka látott napvilágot, Csíkszentmihályi Mihály tollából: *Tehetséges gyerekek. Flow az iskolában* címmel.

A kötet széles körű – serdülők körében végzett – kutatásokon alapszik, és nemcsak ennek eredményeit teszi közzé a neves szerző, hanem számba veszi azokat a jellegzetességeket és sajátosságokat is, amelyek a tehetséges tanulókra jellemzőek. Ugyanakkor alapos vizsgálódásnak veti alá a családi háttért, a szülői nevelés intézményét is; felvázolva azokat a kapcsolódási pontokat, melyekkel a tehetség mint fogalmi rendszer korrelál.

A kutatás összegzésében a következő megállapításokkal szembesülhet az érdeklődő olvasó:

- A tehetséges tanulókat erős figyelem-összpontosítást elősegítő személyiségvonások (teljesítményre törekvők és kitartóak) és nyitottságra képessé tevő személyiségvonások (érzékenység és jó értelmi képesség) jellemzik.
- Fontos, hogy a kivételes képességek fejlesztésére alkalmas szokásokat elsajátíttassuk, amelyeket elsősorban a cselekvést igénylő, erőt próbáló események szolgálnak (pl. hobbitevékenység); illetve meghatározó a figyelem befolyásolásának az alakítása is.
- A családi háttér vizsgálatok azt tapasztalták, hogy a tehetséges gyerekeknek otthonukban bizonyos praktikus ismeretekre kevesebb időt kellett fordítaniuk; ezen tanulók szülei társadalmilag elismert állást töltenek be, így jó keresettel rendelkeznek, s több időt tudnak családjukkal tölteni; nem utolsósorban lelkiileg is támogatást nyújtanak gyermekeiknek (eme családok bizonyítottan összetartóak és rugalmasak).

- A tehetségfejlesztésben lényeges az energiákat jól felhasználni, így elsősorban a hasznos feladatokra terelni a figyelmet.
- Ezen fiataloknál a szexuális magatartás konzervatívabb. (A társakkal tartott élnék kapcsolat a hasznos tevékenységek rovására mehet.)
- Támogató és erőt próbáló feladatokra is lehetőséget adó családok elősegítik a kivételes képességek fejlesztését. (E családok magas kohéziójúak, rugalmasak, támogatóak, harmonikusak, erőt próbálóak → e tényezők megléte segíti a „flow”^{*} élmény átélését. Továbbá e szülők „boldog”, kiegyensúlyozott szülők, akiket a harmonikus együttműködés jellemez, gyermekeik jövőjére vonatkozóan pedig pozitív elvárásokat támasztanak. Ilyen érzelmi légkörű családokban a gyermekek több időt fordítanak a házi feladataikra (mely tevékenység közben éberek és koncentráltak); ugyanakkor figyelmüket jobban tudják összpontosítani az elvárásokra és célokra.
- A kutatás során az is bebizonyosodott, hogy a negatív iskolai tapasztalatok rombolóak! Milyen tanárt is kedvelnek a tehetséges fiatalok? Akinek érzik jóindulatát, segítőkész figyelmét, s aki maga is odaadással foglalkozik tárgyával. Ezen pedagógus támogató, ösztönző, tanítványai érdekeit figyelembe veszi; s tevékeny, elmélyülten foglalkozik szakterületével. Határozott egyéniség, környezetére is kisugárzó lelkesedésével izgalmas tanulási helyzeteket tud teremteni. Törekvése, hogy tanítványai kedvvel és elmélyülten foglalkozzanak a feladataikkal, s minden tanuló erőt próbáló feladatot kapjon (képességeihez mérten nem is túl nehéz, nem is túl könnyű). Emellett célja az is, hogy tanítványaival megismertesse a hasznos munka élvezetét.
- Csíkszentmihályi és kutatótársai megfigyelték, hogy tehetségük fejlesztésében elkötelezett tanulók a tehetségükkel kapcsolatos tevékenységeket – azokba belefeledkezve – két vagy három évvel korábban élvezték, s távlati céljaik szempontjából fontosnak tartották. (Vagyis az érzelmeikre ható és tárgyiasabb ösztönzők egyaránt működtek.)
- Mindezekből azt a konklúziót vonták le, hogy a tehetség fejlesztése csak úgy lehet sikeres, ha tökéletes élményt nyújt (flow). Az elkötelezettség mértékét jelenti: a tanárok értékelése; osztályzat a tehetséget érintő tantárgyban; egyéni értékelés; illetve a legmagasabb szintű tanulmány.
- Vizsgálatuk során azt tapasztalták, hogy a tevékenység közben átélt érzések hatással voltak a későbbi elkötelezettségekre. Ezen fiatalok nyitottak, jókedvűek, erősek, sikeresek, „izgatottak”, kevésbé tudatosak, magas szintű képességekkel rendelkeznek; s tevékenységükben a távlati céljaikat fontosnak ítéelő tanulók tartották ki a tehetségük fejlesztése mellett. Kitartásuk legfontosabb „előmozdító”-ja: a tanulók élvezték a tehetségük fejlesztésére irányuló tevékenységeket.

A fenti széles körű kutatási eredményekből is nyilvánvalóvá vált, hogy e könyvet nemcsak nevelési szakemberek, pedagógusok forgathatják haszonnal, hanem azon szülők számára is érdekes gondolatokat tartalmaz, akik a jelen generáció tudatos nevelését, fejlesztését az értékes jövőendő zálogának tekintik.

Csíkszentmihályi Mihály – Kevin Rathunde – Samuel Whalen: Tehetséges gyerekek. Flow az iskolában. Nyitott Könyvműhely, Budapest, 2010. 376 oldal.

* „Flow állapotot akkor él át az ember, amikor valamilyen tevékenységbe annyira belefeledkezik, hogy nem érzékeli az idő múlását, nem érez fáradtságot, és minden mással megszűnik kapcsolata, csak magával a tevékenységgel van elfoglalva. (Csíkszentmihályi, 2010. i. m. 30. p.)